

# OB TRIDESETI ŠTEVILKI

Ko so me pred več kot osmimi leti obiskali kolegi z zamislijo, da pričnemo v slovenski psihiatriji izdajati lastno publikacijo, sem jim seveda ponudil pomoč in podporo Republiškega strokovnega kolegija za psihiatrijo. Ob rahli skepsi o možnosti za uresničitev njihove ideje sem se tudi zavedal, da bo ta podpora bolj simbolična, saj kolegij nima stalnih sodelavcev, kaj šele finančnih sredstev. Vendar je bil prevzem izdajateljske funkcije smiselen. S Kolegijem kot izdajateljem publikacij smo poudarili njen vseslovenski značaj.

Tudi naziv publikacije - VICEVERSA - je bil zanimiv in nekonvencionalen. Na nek način kar simbolizira drugačnost naše stroke in hkrati njeno prizadevanje k vračanju nas vseh v resničnost življenja. Podpiral sem zamisel, da bi takšen naziv postal logotip celotne publicistične dejavnosti v slovenski psihiatriji. Z njim bi se predstavljali kot celota, kot korpus, ki naj se pokaže, zlasti navzven, v enotnosti in prodornosti. Tega ni bilo mogoče uresničiti. Razumel sem organizatorje posameznih strokovnih srečanj, da želijo z lastnim imenom ohraniti in potrditi svojo avtonomnost. Zato priznavam in spoštujem ustvarjalno raznovrstnost. Poleg Viceverse se že nekaj let srečujemo z zborniki Psihiatrične bolnišnice v Begunjah na Gorenjskem, s psihoterapevtskimi publikacijami, z zborniki tistih, ki se ukvarjajo z boleznimi odvisnosti, s samomorom in še s katerimi.

Republiški strokovni kolegij pa je moral poskrbeti za »svojo« publikacijo. Imenoval je urednike in uredniški odbor, publikacijo predstavil oblastem in na eni svojih sej v Idriji sprejel soglasen sklep vseh članov, da vsaka od psihiatričnih ustanov financira po vrstnem redu eno izmed števil. Tako smo dobili dve begunjski, eno vojniško, eno mariborsko in eno ormoško številko. Psihiatrična klinika v Ljubljani pa je ves čas zagotavljala razpošiljanje publikacije in druga nujna opravila za njen pravočasen izid.

Kolegij se je občasno posvetil tudi vsebini publikacije. Upošteval je, da posamezno številko podpirajo tuji in domači sponzorji in da želijo ob tem primerno predstaviti svoj medikament. Prepričan sem, da nam je ob tem uspelo ohraniti strokovno korektnost in da ni bilo "navijaštva" za določeno zdravilo. Tako sponzoriranih števil je približno polovica. V teh ali drugače sponzoriranih številkah pa smo ves čas odpirali zahtevo, naj bo publikacija informativna in edukativna. Kar najbolj popolna izobraženost in visoka strokovna raven posameznika in celotne ustanove (bolnišnice, dispanzerja) je po mojem mnenju in vseh sodelujočih v kolegiju zagotovilo, da bomo iz »revnih sorodnikov« (L. Milčinski) postali in ostali enakovredni ter enakopraven del medicine. Prav tako je moje in soglasno mnenje kolegov in kolegic, da brez prof. dr. Kobala, spiritusa agensa in duše urejanja, te publikacije ne bi bilo. Razpravljali smo tudi o drugačnih možnostih, zlasti o izdajanju »prave« revije z znanstveno in strokovno vsebino. K razmisleku o takšni reviji se bodo mlajše generacije zagotovo vračale. Zaenkrat imamo našo Viceverso, ki jo je potrebno ohranjati pri življenju in ji omogočati, da opravlja svojo informativno in izobraževalno nalogo. Z zavestjo, da smo s tridesetimi številkami in tremi priložniki opravili dobro delo, se poslavljam kot predsednik Republiškega kolegija za psihiatrijo, skupaj s člani in članicami njegovega sedanjega sestava. Iskreno se zahvaljujem urednikoma prof. dr. Kobalu in prim. dr. Felcu za nesebično vloženi trud in uspeh in izročam Viceverso-Slovenske psihiatrične publikacije v posebno skrb vsem tistim, ki nas bodo nasledili.

Prim. Jože Darovec, dr. med.

# MOJA STRAN DRUGE STRANI

Pisati uvodnik trideseti številki slovenske psihiatrične revije je za glavnega urednika slovesna in hkrati odgovorna zadolžitev. Po eni strani pisca preveva zadovoljstvo, po drugi zadrega. Srečen je, ker je publikacija že osem let povezovalna stalnica stremljenj in naporov, ki se v bolj ali manj posrečeni publicistični obliki izročajo presoji časa - in seveda aktualnim potrebam na prvem mestu. Psihiatrična publicistična dejavnost dosega (tudi na straneh VICEVERSE) glede na število pisocih in bralskega avditorija kdaj presenetljivo visoko strokovno raven, drugič pa je povprečna, vendar plemenito dobrohotna v svoji volji po sporočanju. To ni kruta, ampak radoživa okoliščina majhnosti. Je pa tudi najverodostojnejši izraz stanja, ki odraža občo in slovensko vsakdanjost ter izpričuje visoko kvaliteto medicinske panoge, od katere se pričakuje, da naj bi bila več od tistega, kar je lahko. Taka urednikova refleksija je osebna in morda nekritična.

V zvezi z revijo, ki se kar ohranja in je zaradi trdoživosti in izvirnosti unikatna med medicinskimi in humanističnimi panogami na Slovenskem, naj izrazim svoje občutke. Ti so nekoliko manj vzneseni in optimistični tedaj, ko kot glavni urednik VICEVERSE v svoji notranjosti zavzemam kritičen in čisto oseben odnos do stroke, ki sem ji posvetil življenje. Imam občutek, da je psihiatrija, ki vendarle ni moja zakonska žena, ampak najdražja ljubica, postala v postmodernističnih časih tako suhoparno zresnjena. Razživi se le, kadar ji je omogočeno udejanjati se (samo, predvsem) v okvirih materialne podstati. O vsem drugem, kar so bivajoči enkratni posamezniki (po Heideggerju) – njih upanja, utvare, sanje - pa rajši zadržano molči. Celostnost človeka v njegovi žlahtni ali strašni bio – psiho – socio – duhovni enovitosti je težko uloviti in jo s prepričljivo znanstveno metodološko perfekcijo opredeliti do tiste stopnje, ki je uporabna za vsakdanjo psihiatrično prakso. Zdravnik ali katerikoli biološko, humanistično, religiozološko usmerjen človek ne more in celo ne sme biti zgolj suhoparen analitik, strokovnjak, ki svojo profesionalno legaliteto in legitimnost utemeljuje z nazivi, s številom točk in člankov, prevečkrat samo »člankov«, kakor pa s težko preverljivo uspešnostjo in koristnostjo na oddelku, v dispanzerju, za katedro. V mislih imam težko določljiva razmerja med teoretičnim, praktičnim, etičnim itn. Nekritična prevlada enega nad drugim utegne speljati zdravnika v nevarni egocentrizem, v demagogijo. To pa je nevarno.

Ker je glavni urednik z eno nogo v romantičnih časih humanistične psihiatrije, z drugo pa v današnjem trenutku iskanja materialnih osnov za srečo, ki je od zmeraj in bo za vedno ljubo zdravje, se nostalgичno ozira za največjimi dosežki slovenske psihiatrične publicistike (Bleiweis, Šerko, Milčinski, Kobal in drugi). S pričakovanjem zre v naprežanja, z drugimi besedami: v iskanje resnice, ki ni pogojena le z merljivimi dogajnji morfološkega substrata.

Revija VICEVERSA je za slovensake psihiatre možnost in priložnost, da s publicističnim dejanjem izpričujejo, kakšna je njihova vizija in kateri so dosežki preseganja sebe, povprečja in slovenske zakompleksiranosti. Prijetno in lepo je biti urednik publikacije, ki ima tako visoko zastavljenje cilje. V kriznih trenutkih življenja, stroke in odnosov pa je modro biti soglasen z edinim Slovencem za vse čase – s Francetom Prešernom: Stanu se svojega spomni, trpi brez miru.

Prim. Jože Felc, dr. med.

# BESEDA IZZA UREDNIKOVEGA RAČUNALNIKA

Marsikatera generacija slovenskih psihiatrov je razmišljala o lastni stalni publikaciji. Sedanja smo uresničili zaradi zunanje nuje. Odgovorni za medicinsko znanost in raziskovanje so ob koncu osemdesetih let dodajali točke tistim, ki so svoje ugotovitve objavljali v širšem krogu. Psihatriji niso bili posebej naklonjeni. Treba je bilo trmasto dokazovati, da smo v povprečju in da je psihiatrični prispevek slovenski znanosti in raziskovanju primeren našim močem in kar dober. S publikacijo bi svoj položaj še izboljšali. Zato smo se pogovarjali o publikaciji za celoten slovenski prostor, v njegovem središču pa videli Psihiatrično bolnišnico v Idriji, da ne bi kdo kazal na uzurpacijo Ljubljane tudi za področje psihiatričnega raziskovanja.

Časi pa so se v tem spremenili, nastale so drugačne potrebe in razmerja, vendar zamisli o publikaciji ni kazalo zavreči. Prijazni kolegi so celo pogruntali nekonvencionalen naslov publikacije – VICEVERSA – saj je v naši stroki marsikaj drugače od resničnosti. Preskrbeli so nam tudi zanimiv logotip. Nekaj z domačimi sredstvi, nekaj z zunanjo podporo, smo lahko v marcu 1992 izdali prvo številko VICEVERSE Slovenskih psihiatričnih publikacij. Zvrstilo se je 30 števil, vzporedno s tremi priročniki. Število piscev se je pomnožilo, vsebina je postajala zahtevnejša, vedno v smeri informacije in izobraževanja. Posameznih člankov pa ne bi odklonile niti pomembnejše revije.

Ob trideseti številki bi bilo vzpodbudno odgovoriti na vprašanje, kaj posamezniku v psihiatriji, zdravniku, psihologu, medicinskemu osebju, Viceversa sploh pomeni. Leži morda po okenskih policah, ali najde direktno pot v koš?! Odzivov in odmevov imamo (pre) malo.

Kadar se s kolegi pogovarjam o publikaciji, so nekateri polni hvale. Zlasti mlajši psihiatri najdejo v njej dovolj uporabnega gradiva – tudi za specialistični izpit. Z zanimanjem jo jemljejo v roke mnoge medicinske sestre, pa tudi pri nekaterih izven psihiatrije je že doma.

Žal ne moremo ustreči vsem, ki jo želijo na svoj naslov, ker nimamo sredstev za naročniški način njenega razširjanja. Sploh pa z denarjem krparimo od številke do številke. Spoštujemo sponzorje, vendar jim ne popuščamo v propagandnih težnjah za posamezno zdravilo. Ker pa so zdravila sestavni del terapevtske dejavnosti, so po mojem mnenju uporabljive tudi sponzorirane številke, saj so zastavljene informativno in izobraževalno.

Jubilejno 30. številko je na podlagi javnega razpisa finančno podprl Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. S tem je Zavod izrazil svojo pozornost in razumevanje za naše delo. Naj prejme našo zahvalo!

Prof.dr.Miloš F. Kobal